

ВПЛИВ ВНУТРІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ НА ПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Маслій Н.Д.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
економіки та моделювання ринкових відносин

Афієнко А.Ю.

студентка IV курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Переміщення людей завжди виступали рушійною силою в соціально-політичному розвитку світу. Міграція, як процес переміщення населення на інші території або в інші країни, є складним глобальним, соціальним явищем, яке викликає все більший інтерес у науковців та представників органів державної влади. Актуальною для України проблемою стала не лише зовнішня міграція, але й стрімке зростання внутрішньої міграції.

Вже протягом тривалого часу як у світі, так і в Україні ведуться гострі дискусії з приводу трудової міграції. Велика кількість вчених приділяють увагу процесам міграції: О. А. Бандурки, А. П. Горбаня, Ю. Ф. Гаврушко, А. В. Туги, С. М. Кременчуцького, С. Ф. Константинова, С. А. Мосьондза, А. В. Поліщук, В. М. Столбового, М. Снігура, Н.П. Тиндик, С. Б. Чеховича та ін. Праці яких присвячені дослідженню різних аспектів міграції: зовнішньої та внутрішньої, трудової та інтелектуальної. Проте залишаються питання щодо внутрішньої трудової міграції, які потребують подальшого дослідження для виявлення потенціалів впливу міграції на економіку.

Як свідчать результати дослідження внутрішня міграція в країнах з перехідною економікою в більшості країн Європи і Центральної Азії, а також міграція з цих країн носять масштабний характер. На думку експертів, міграція буде рости і далі по мірі того, як буде збільшуватися попит на робочу силу серед молоді, внаслідок зниження рівня народжуваності на більшій частині території регіону. Досить детальний аналіз міграції в Україні щорічно робить Представництво Міжнародної організації з міграції в Україні [1].

У міжрегіональних міграціях основним реципієнтом є м. Київ та Київська область. У 2000-х рр. приріст населення столиці за рахунок інших регіонів сягав 20 тис. на рік. В умовах сучасної кризи міграційний приріст зменшився (14,4 тис. в 2014 р., близько 12 тис. в 2015 р.), проте залишився найбільшим в Україні. Ці дані, однак, стосуються лише переселень, що фіксуються офіційно, і не включають тимчасові переміщення, у т. ч. вимушені. Крім того численною є участь населення у внутрішніх трудових міграціях, не пов'язаних із щоденним чи щотижневим поверненням до місця постійного проживання. Вони здійснюються для виконання сезонної, вахтової, а то й більш тривалої роботи в столиці та найбільших індустріальних центрах. За найновішими даними, отриманими в ході дослідження, проведеного МОМ у 2014-2015 р., чисельність внутрішніх трудових мігрантів в Україні перевищує 1,6 млн. і сягає 9% економічно активного населення. Причому найближчим часом внутрішня трудова міграція може зрости приблизно на 50%. Як свідчать інші соціологічні дослідження, для 55% респондентів з числа внутрішніх трудових мігрантів їхнє робоче місце є постійним, для переважної більшості – єдиним. Разом із тим, лише 20% опитаних внутрішніх трудових

мігрантів працюють офіційно, за трудовою угодою, інші – за усною домовленістю, або вважають себе самозайнятими [3].

Починаючи з 2014 р. численні внутрішні переселення в Україні, спричинені анексією Криму та воєнними діями на Донбасі, носять вимушений характер. За інформацією Міжвідомчого координаційного штабу з питань соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), станом на 20 липня 2016 р. з невідконтрольних Уряду територій до інших регіонів України переміщено 1 млн. 29 тис. 571 особа, у тому числі з Донецької і Луганської областей 1 млн. 7 тис. 112 осіб та Автономної Республіки Крим і міста Севастополь 22 тис. 459 осіб, серед яких 170 тис. 581 дитина та 495 тис. 93 особи з інвалідністю та похилого віку.

Водночас за даними Міністерства соціальної політики України, яке здійснює реєстрацію ВПО, що є передумовою отримання соціальної підтримки, чисельність вимушених мігрантів більша і становила на липень 2016 р. 1 774 627 осіб з Донбасу і Криму [3].

Як свідчать дослідження найбільше ВПО розміщено у Луганській (275 тис. осіб), Харківській (191 тис. осіб), Донецькій (120 тис. осіб), Дніпропетровській (81 тис. осіб), Запорізькій (69 тис. осіб), Київській (51 тис. осіб) областях та у м. Києві (39 тис. осіб). Найменша кількість розселених у Тернопільській (2,5 тис. осіб), Чернівецькій (3 тис. осіб), Рівненській (3 тис. осіб), Закарпатській (4 тис. осіб), Івано-Франківській (4 тис. осіб) та Волинській (5 тис. осіб) областях [2].

Таким чином, більшість ВПО перебувають у найближчих до місць попереднього проживання регіонах, що свідчить про намір повернутися до покинутих домівок. Водночас, за даними соціологів, близько третини ВПО орієнтуються на постійне проживання в інших регіонах України.

Проведене дослідження показало, що ВПО сприймаються в місцях їхнього нинішнього проживання здебільшого як додатковий ресурс розвитку. Місцеве населення бачить нові можливості у зв'язку з:

- підвищенням соціальної активності за рахунок прибулих активістів;
- відкриттям нових бізнесів і сильною мотивацією досягти успіху;
- запровадженням більш високих вимог до асортименту та якості товарів та послуг;
- заповненням не затребуваних місцевим населенням робочих місць, здешевленням внаслідок цього виробництва товарів.

Література:

1. Міністерство соціальної політики України. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://msp.gov.ua>.
2. Діхтяренко А. Потреби та проблеми внутрішньо переміщених осіб. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.khpg.org/en/pda/index.php?id=1451930074>.
3. Міграція як чинник розвитку в Україні. – К.: MOM, 2016. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf.